КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Хімічний факультет

Кафедра органічної хімії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи
_____ Наталія УСЕНКО
«30» 06 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВИБРАНІ ПІДХОДИ ДО СИНТЕЗУ ОРГАНІЧНИХ СПОЛУК

для здобувачів освіти

галузі знань	**10 Природничі науки**
спеціальність	**102 Хімія**
освітній рівень	**магістр**
освітня програма	**Хімія**
вид дисципліни	**вибіркова**

Форма навчання	**денна**
Навчальний рік	**2022/2023**
Семестр (III семестр програми підготовки за ОР «магістр»)	**III**
Кількість кредитів ECTS	**6 кредитів**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**
Форма заключного контролю	**іспит**

Викладач: **Гордієнко Ольга Василівна**

Пролонговано: на **2023/2024** н.р. _____(_____) «___»_____ 20__ р.

на **2024/2025** н.р. _____(_____) «___»_____ 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробник:
Гордієнко Ольга Василівна, к.х.н., доцент, доцент кафедри органічної хімії

ЗАТВЕРДЖЕНО
Завідувач кафедри органічної хімії
_____ Володимир ХИЛЯ

Протокол № 14 від 3 червня 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією хімічного факультету

Протокол № 7 від 29 червня 2022 року

Голова науково-методичної комісії _____ Олександр РОЇК

« 29 » червня 2022 року

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з вибраними сучасними методами синтезу органічних сполук, їх теорією та практичним виконанням.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. *Знати органічну хімії на рівні бакалавра за спеціальністю «Хімія».*
2. *Володіти навичками базової лабораторної техніки органічної хімії на рівні бакалавра за спеціальністю «Хімія».*
3. *Володіти навичками ідентифікації органічних речовин фізико-хімічними методами на рівні бакалавра за спеціальністю «Хімія».*

3. Анотація навчальної дисципліни.

У рамках курсу «Вибрані підходи до синтезу органічних сполук» розглядається роль синтетичних методів в органічній хімії; класичні та новітні методи синтезу органічних сполук та механізми реакцій, що лежать в їх основі; особливості отримання певних класів органічних речовин за допомогою спеціальних реагентів; сучасні реагенти та їх використання в органічному синтезі; вибір на користь певного реагенту залежно від практичних завдань.

4. Завдання.

Набуття теоретичних уявлень про окремі методи сучасного органічного синтезу; вміти знаходити у першоджерелах інформацію про вибрані методи одержання органічних сполук; проводити синтез органічної речовини на основі відомої методики синтезу; здійснювати операції з виділення, очищення та доказу будови одержаних органічних сполук за допомогою фізико-хімічних методів; інтерпретувати та відтворювати результати експерименту; дотримуватись правил техніки безпеки при роботі в хімічній лабораторії.

Навчальна дисципліна спрямована на досягнення наступних загальних та фахових компетентностей: ЗК3 (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу), ЗК4 (здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях), ЗК8 (здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт), ЗК14 (здатність до пошуку, критичного аналізу та обробки інформації з різних джерел); ФК3 (здатність організовувати, планувати та реалізовувати хімічний експеримент), ФК4 (здатність інтерпретувати, об’єктивно оцінювати і презентувати результати свого дослідження), ФК9 (здатність обирати оптимальні методи та методики дослідження).

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	**Результат навчання (1 – знати; 2 – вміти; 3 – комунікація; 4 – автономність та відповідальність)**	**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання** поточний контроль (активність під час практичних **ПтК-1** і лабораторних робіт **ПтК-2** та контроль самостійної роботи **ПтК-3**), підсумковий контроль **ПсК**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни**
1.1	Знати місце органічної хімії в системі хімічних наук та сучасні тенденції її розвитку.	лекції, самостійні	ПтК-2, ПсК	5
1.2	Знати класичні та новітні методи синтезу органічних сполук та механізми реакцій, що лежать в їх основі.	лекції, лабораторні, самостійні	ПтК-1, ПтК-2, ПсК	10

1.3	Знати особливості отримання певних класів органічних речовин за допомогою спеціальних реагентів; сучасні реагенти та їх використання в органічному синтезі; вибір на користь певного реагенту залежно від практичних завдань.	лекції, лабораторні, самостійні	ПтК-1, ПтК-2, ПсК	25
2.1	Знаходити у першоджерелах інформацію про вибрані методи одержання органічних сполук	лекції, самостійні	ПтК-2, ПсК	10
2.2	Проводити синтез органічної речовини на основі відомої методики синтезу; здійснювати операції з виділення, очищення та доказу будови одержаних органічних сполук за допомогою фізико-хімічних методів.	лекції, лабораторні, самостійні	ПтК-1, ПтК-2, ПсК	15
2.3	Уміти інтерпретувати та відтворювати результати експерименту	лекції, лабораторні, самостійні	ПтК-1, ПтК-2, ПсК	15
3.1	Здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології при спілкуванні, а також для збору, аналізу, обробки, інтерпретації інформації, що стосується синтезу та ідентифікації органічних сполук	лекції, лабораторні, самостійні	ПтК-1, ПтК-2, ПсК	5
3.2	Здатність виконувати передбачені навчальною програмою завдання у співпраці з іншими виконавцями	лабораторні, самостійні	ПтК-1, ПтК-2, ПсК	5
4.1	Уміти самостійно зафіксувати, проаналізувати та інтерпретувати дані, що стосуються синтезу та ідентифікації органічних сполук	лабораторні, самостійні	ПтК-1, ПтК-2, ПсК	5
4.2	Дотримуватися правил наукової етики та академічної доброчесності в процесі критичної обробки наявної та створенні нової інформації у галузі органічних матеріалів	самостійні	ПтК-2, ПсК	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни (РНД) із програмними результатами навчання (ПРН):

ПРН \ РНД (код)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Р1. Знати та розуміти наукові концепції та сучасні теорії хімії, а також фундаментальні основи суміжних наук.	+									
Р2. Глибоко розуміти основні факти, концепції, принципи і теорії, що стосуються предметної області, опанованої у ході магістерської програми, використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем, а також проведення досліджень з відповідного напряму хімії.		+	+		+		+	+	+	
Р4. Синтезувати хімічні сполуки із заданими властивостями, аналізувати їх і оцінювати відповідність заданим вимогам.		+	+	+	+	+	+	+	+	
Р9. Збирати, оцінювати та аналізувати дані, необхідні для розв'язання складних задач хімії, використовуючи відповідні методи та інструменти роботи з даними.		+	+	+	+	+	+	+	+	
Р10. Планувати, організовувати та здійснювати експериментальні дослідження з хімії з використанням сучасного обладнання, грамотно обробляти їх результати та робити обґрунтовані висновки.		+	+	+	+	+	+	+	+	+
Р14. Інтерпретувати експериментально отримані дані та співвідносити їх з відповідними теоріями в хімії.		+			+		+		+	+

7. Схема формування оцінки

7.1. Форми оцінювання студентів:

Семестрове оцінювання:

Максимальна/мінімальна кількість балів, які можуть бути отримані студентом: **60 балів / 36 балів,** а саме:

1. Активність під час занять – володіння теоретичним матеріалом, реферат та доповідь, виконання домашньої самостійної роботи: РН 1.2–1.3, РН 2.1, РН 3.1, РН 3.2 (повністю); РН 2.2, РН 2.3, РН 4.2 (частково) – **30/18 балів.**
2. Контрольна робота № 1: РН 1.2, 1.3 (повністю); РН 4.2 (частково) – **5/3 балів**.
3. Контрольна робота № 2: РН 1.2, 1.3 (повністю); РН 4.2 (частково) – **5/3 балів**.
4. Лабораторні роботи: РН 1.2, РН 1.3 (повністю); РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3, РН 3.1, РН 3.2, РН 4.1, РН 4.2 (повністю) – **20 балів**.

Підсумкове оцінювання (у формі іспиту):

Максимальна/мінімальна кількість балів, які можуть бути отримані студентом: **40 балів / 24 бали**.

Результати навчання, які будуть оцінюватись: РН 1.2–1.3, РН 4.2.

Форма проведення: письмова робота.

Види завдань: 4 письмових завдання (2 теоретичних питання та 2 практичних завдання).

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів.

Студент допускається до іспиту, якщо протягом семестру він:
набрав не менше, ніж **36 балів**;
виконав всі лабораторні роботи;
виконав завдання самостійної роботи;
написав контрольні роботи.

7.2. Організація оцінювання:

Терміни проведення оцінювання:
Контрольна робота № 1: після проходження тем 1–3;
Контрольна робота № 2: після проходження тем 4–8;
Лабораторні роботи: оцінювання не пізніше 1 тижня після виконання;
Оцінювання самостійної роботи: впродовж семестру.

Студенти мають право на одне перескладання контрольної роботи у визначений викладачем термін.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Оцінка (за національною шкалою) / National grade	Рівень досягнень / Marks
Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ теми	Назва теми	лекції	лабораторні	самост. робота
	Частина 1 Бромування органічних сполук та відновлення комплексними гідридами металів			
1	Використання N-галогеноімідів в органічному синтезі. Nбромосукцинімід (N-БС) в синтезі органічних сполук.	2	10	20
2	Бромування ароматичних, гетероциклічних сполук та замикання циклу за допомогою N-БС. Використання в органічному синтезі інших N-галогенімідів та діоксандиброміду.	2	10	20
3	Відновлення комплексними гідридами металів – літійалюмінійгідридом та борогідридом натрію. Змішані комплексні гідриди металів в сучасному органічному синтезі. *Контрольна робота 1*	3	10	20
	Усього у частині 1	7	30	60

	Частина 2 *Методи каталітичного відновлення, гомогенного та міжфазового каталізу, окиснення*			
4	Гетерогенне каталітичне гідрування різних класів органічних сполук.	2	6	20
5	Гомогенне каталітичне гідрування. Реакції гомогенного каталізу.	2		10
6	Метатезис алкенів.	2		
7	Окиснення органічних сполук SeO_2, $Pb(OAc)_4$ та *м*хлороперoксибензойною кислотою.	1	6	20
8	Метод міжфазового каталізу. *Контрольна робота 2*	1	3	10
	Усього у частині 2	8	15	60
	УСЬОГО	**15**	**45**	**120**

Загальний обсяг ***180 год.,*** в тому числі:
Лекції – ***15 год.***
Лабораторні – ***45 год.***
Самостійна робота **- *120 год.***

9. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Clayden J., Greeves N., Warren S., Wothers P. Organic Chemistry, 2nd ed. – Oxford University Press, New York, 2012. – 1265 p.
2. March's Advanced Organic Chemistry: Reactions, Mechanisms and Structure, 5th ed by M.B. Smith and J. March. – Wiley, 2001. – 2112 p.
1. Fieser L.F., Fieser M., Ho T.-L. Fieser and Fieser's Reagents for Organic Synthesis. – John Wiley & Sons, 2007.
3. Smith W.A., Bochkov A.F., Caple R. Organic Synthesis – the Science behind the Art. – Cambridge, 1998. – 477 p.
4. Tietze L.F., Eicher T. Reactions and Syntheses: In the Organic Chemistry Laboratory (2nd Ed.). – Wiley-VCH, 2015. – 668 p.
5. Ongley P.A. (Editor), Hazzard B.J. (Translator) Organicum: practical handbook of organic chemistry [1st English ed.]. – Addison-Wesley Pub. Co, 1973. – 747 p.
6. Laszlo P. Organic Reactions: Simplicity and Logic. – Wiley, 1995. – 696 p.
7. McQuillin F.J. Homogeneous Hydrogenation in Organic Chemistry. – Springer Netherlands, 1976. – 133 p.
8. Dehmlow E.V., Dehmlow S.S. Phase Transfer Catalysis, 3nd ed. – Verlag Chemie, Weinheim, 1993. – 499 p.
9. Weber W.P., Gokel G.W. Phase Transfer Catalysis in Organic Synthesis. – Springer, Berlin, 1977. – 280 p.

Додаткові:

1. Rylander P.N. Catalytic Hydrogenation in Organic Syntheses. – Academic Press, 1979. – 336 p.
2. Hajos A. Complex Hydrides and Related Reducing Agents in Organic Synthesis. – Elsevier Science Ltd, 1979. – 398 p.
3. Григоренко О.О., Шабликіна О.В. Сучасні методи органічного синтезу, підручник для студентів хімічного факультету (2-е видання). – К.: Наш формат, 2021. – 568 с.

4. Гордієнко О.В., Любчук Т.В. *N*-галогеноіміди в органічному синтезі. Навч. посібник для студентів хімічного факультету КНУ. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2016. – 320 с.
5. Пивоваренко В.Г. Механізми органічних реакцій у розчинах: навч. посіб. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2019. – 303 с.
6. Горічко М.В., Пивоваренко В.Г. Органічна хімія. Реакції карбонільних сполук: навчальний посібник. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2012. – 352 с.
7. Войтенко З.В. Відновлення органічних сполук. Навч. посібник для студентів хімічного факультету КНУ. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2007.
8. Воловненко Т.А., Воловенко Ю.М. Окиснення органічних сполук. Навч. посібник для студентів хімічного факультету КНУ. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2006. – 39 с.

10. Додаткові ресурси:

Інтернет ресурси

1. https://www.reaxys.com
2. http://www.chemspider.com/
3. http://www.molbase.com/en/index.html
4. https://www.emolecules.com/
5. https://www.sigmaaldrich.com/european-export.html
6. http://www.organic-chemistry.org/
7. http://www.aist.go.ip/aist e/list/database/riodb/
8. http://www.rcsb.org/pdb/home/home.do
9. http://www.ccdc.cam.ac.uk/
10. http://chemistrybvdesign.oia.arizona.edu/
11. http://www.chem.wisc.edu/areas/organic/index-chem.htm
12. https://www.researchgate.net/